

Änglarna, Natanael och Jakob
En predikan av Jenny Arnerlöf på Den helige S:t Mikael's dag
den 4 oktober 2020

I 1 Petrusbrevet står det att änglarna längtar efter att få blicka in i mysteriet som är Guds plan i Kristus. Jag nämner det för att den texten och dess korta kommentar om änglar inte finns bland kyrkoårets texter. Men det säger något viktigt till oss om änglar – det säger att de inte förstår allt om Guds planer, men att de är delaktiga i att verkställa dem ändå. Änglar delar inte Guds allvetande men de känner Guds godhet och litar på den. Petrusbrevets korta påstående om änglar säger också att änglar är nyfikna varelser. Allt de inte vet eller förstår är inget hinder för dem i deras uppdrag. De är nyfikna om vad Gud har gjort och gör i vår värld genom Kristus. Kanske är den stora frågan för oss idag inte om vi tror på änglar utan den stora frågan för oss är om vi delar deras nyfikenhet?

En person som delade änglarnas nyfikenhet om Guds plan för en messias, var Natanael. En person som satt under ett fikonträd mediterade eller reflekterande om Israels messianska profetior. Frasen kommer från profeten Mikas bok där det står att i den messianska åldern skall var och en sitta under sin vinstock och fikonträd fri från hot. I väntan på den messianska tidsåldern satt lärda människor (eller människor som ville bli lärda) och studerade Israels skrifter för ledtrådar om den efterlängttade messias (som är hebreiska för Kristus eller räddare).

Natanaels möte med Jesus gör det uppenbart att han hade ägnat sig åt att sitta under ett fikonträd och meditera över Israels messianska profetior. En sak som han trodde han visste från sina studier var att byn Nasaret inte figurerade i profetiorna om messias. När Filip kom och var alldeles eld och lågor över att ha upptäckt den som Mose och profeternas skrifter talade

om, möttes han med skepsis om inte rakt av misstro från Natanael. Om Natanaels skepsis var på grund av en lokal rivalitet med grannbyn (Natanael kom från grannbyn Kana) eller ett resultat av uppfattningen att han behärskade ämnet messias kan vi inte veta. Men hans svar var fullständigt fördomsfullt; dock var han nyfiken nog att följa med och se för sig själv.

I mötet med Jesus gick Natanael från att vara en cynisk skeptiker med förutfattade meningar till en bekännande anhängare på ungefär den tid som det tar att knyta en känga. Det tog ytterligare tre år för Aposteln Petrus att bekänna samma sak som Nathanael brast ut med i dagens text efter en minut med Jesus. Med tanken att Nathanael inte nämns i de andra evangelierna – hans namn finns inte i listorna av de tolv lärjungarna – är det intressant att Johannes valde att ha denna berättelse i början på sitt evangelium. Varför har Johannes placerat denna berättelse så tidigt i sitt evangelium?

Natanaels berättelse är klart sammanlänkad med berättelsen om Jakobs drömsyn i Bethel (dagens Gamla Testamentliga läsning) men det är inte helt tydligt varför. Redan när Nathanael kommer gående med Filip länkar Jesus honom till Jakob genom att kalla honom en sann Israelit, dock en som var utan svek. Där vi mötte Jakob i dagens avsnitt var han på flykt för att han hade varit svekfull mot sin tvillingbror och sin pappa. Han var som ni säkert minns en riktig lurifax som lurade till sig den förstföddes välsignelse som skulle ha gått till sin äldre broder, Esau.

Med tanken på hans svekfullhet kom Jakobs uppenbarelse vid det mest osannolika tillfälle. Jakob var på flykt, rädd för att Esau skulle hämnas men Gud nådde fram till honom när han hade släppt på att vara på sin vakt och

sov. I hans mörka timme mötte Gud honom med ett hoppfullt budskap om sin närvaro och allt som Gud ville för Jakob. När Jakob vaknade, vaknade han med insikten att han hade levt som en som sover. Han hade levt omedveten om Guds närvaro och god vilja. När han vaknade från drömmen vaknade han till insikten att det finns mer i verkligheten än han hade räknat med i alla sina listiga planer. Drömmens möte med Gud blev en vändpunkt i hans liv; allt blev inte frid och fröjd med en gång men han ändrade sin kurs. Och många år senare, under en annan mörk natt innan han skulle träffa och försonas med Esau, brottades Jakob med en ängel som gav honom namnet Israel.

Så Nathanael var länkad med denna Jakob, men vi har inget belägg för att Natanael var en lurifax så vad är det som länkar deras berättelser med varandra? Jag tror att det finns två saker som sammanlänkar dem. Jakobs dröm om en förbindelse mellan himmel och jord var ju en profetia som fulländades i Jesus som tillhör både himlens och jordens sfär på ett fullkomligt sätt. Nathanael var den första som såg och bekände det rakt ut. Jakobs dröm blev Natanaels uppvaknande. Det andra som länkar Natanael och Jakob var insikten att de var sedda av Gud på ett sätt som förändrade dem.

Jakobs möte med Gud gav honom löftet om en framtid och en annan identitet att växa in i. Natanaels sökande och mediterande under fikonsträdet tyder på att han försökte se och förstå Guds agerande men märkligt nog riskerade hans kunskap att göra honom blind. Det är tur att allt han tyckte sig veta om Nasaret inte hindrade honom från att följa med och se. Ibland kan lite kunskap få oss att tro att vi är experter. Vi har mycket att lära oss från änglarna om ödmjukhet och nyfikenhet i förhållande till Gud.

Jakob och Natanael tillät sin uppfattning om tillvaron förändras. Jag tror att det är just därför berättelsen om Natanael kommer här i början på Johannesevangeliet. För evangelierna är skrifter som vill ändra vår verklighetsuppfattning. Johannesevangeliets första kapitel säger mycket om ljus och seende. I kapitlen som följer finns det många scener med människor som antingen ser, försöker att se eller vägrar att se och uppfatta vem Jesus är. De första orden som sägs av Jesus i Johannesevangeliet är en fråga till lärjungarna, "vad söker ni?" Dialogen sker bara några verser före dagens text och slutar med Jesus uppmaning till, "följ med och se!".

Det är ju samma inbjudan som Filippos räckte till Natanael i dagens text när Natanael uttryckte sin tveksamhet om Jesus. Filippos lånade Jesus egna ord – "följ med och se". Möjligen förstod han att Natanael såg för mycket med sina förutfattade meningar och för lite med sina ögon och ett öppet sinne.

Jesus sätt att möta honom var lekfullt, "Se, en sann Israelit, en som är utan svek". Här kom en person som inte gömde sin åsikt och i slutändan var han lika talför om sin skepsis som han var om sin tro. När han insåg att Jesus hade sett honom var det allt som behövdes. Han ändrade sin uppfattning helt och hållit och brast ut i en trosbekännelse som han skulle behöva växa väldigt mycket för att förstå.

En del människors omvändelse liknar Natanaels - de kommer till Kristus plötsligt, medan andra av oss skyndar långsamt. Vi har alla olika utgångspunkter och tidtabeller på vägen till tro. Natanael hade som sagt inte allt klart för sig när han gjorde sin bekännelse, men han hade grundbulten som är Kristus själv. Nathanael finns med Petrus och Johannes i sista kapitlet när några lärjungar äter frukost på stranden med Jesus.

Jesus verkade själv lite förvånad över hur snabbt det gick för Natanael att komma till tro. Hans respons till Natanael och Filippos var löftet att de skulle se större ting. Sådana löften i moderna öron kan låta som ett löfte om större underhållning. Men när Jesus anspelade på Jakobs dröm menade han att han själv är den levande länken som håller ihop allt vi menar med orden himmel och jord. Det var inte ett löfte om underhållning som Jesus gav Natanael och oss – det var ett löfte om himlens närvaro och möjlighet.

Jorden är en plats som är fylld med möjligheter för att himlens kraft och närvaro omringar oss och väntar på oss att lägga märke till det, samarbeta med det, och förvandlas av det.

Så, avslutningsvis vill jag fråga oss, finns det sätt på vilket vi har tappat vår nyfikenhet på Gud? Har vi blivit blinda för himmelens närvaro i vardagen? Har vi glömt att Guds verk i Kristus är ett djupt mysterium som ständigt säger något nytt till den som tillsammans med änglarna vill blicka in i det med en längtan att förstå?

Änglarna älskar Jesus och de är nyfikna om vad han har gjort och gör i vår värld. De sjöng när Jesus föddes, de betjänade honom vid flera tillfällen, och nu tittar de på oss med en förhoppning om att vi delar deras nyfikenhet och kärlek för Kristus. Evangeliet för oss idag är att Gud ser oss och Guds änglar hjälper oss följa Kristus varje dag på sätt som vi ser och på sätt som vi inte ser. Amen.